JAARVERSLAG 2018

MUSEUM OPSTERLÂN

Inhoudsopgave

	Blz.
Voorwoord	2
Samenstelling bestuur	3
Personeel en vrijwilligers	4
Het Friese Deltaplan Digitalisering	5
Samenwerkingsprojecten	6
Tentoonstellingen en Activiteiten	7
Educatie	11
Arrangementen	11
Arrangement jeugd	14
Schenkingen	13
Bezoekersaantallen	16
Bijlagen	17

Voorwoord

Het jaar 2018 stond in het teken van LF2018: Leeuwarden culturele hoofdstad. Daar doet natuurlijk de hele provincie aan mee. Vanuit de MIENSKIP mochten projecten ingediend worden. Wij hebben al vrij snel, samen met Toeristisch Netwerk De Friese Wouden, het thema TURF 2.0 ingediend. Daarnaast als museum de kunstexpositie: HET FRIESE PAARD! Geen van beide projecten werd uitgekozen om mee te draaien in het hoofdprogramma, maar…..we waren er wel bij en we stonden in de programmaoverzichten.

2018verhalen.
Voor alle Friese musea de hoofdrol op vrijdagavond 26 januari 2018!

> *"Om 19.00 uur precies gaat het licht aan en zwaaien van Schiermonnikoog tot Oudemirdum en van Zurich tot Appelscha overal deuren open. Heel Friesland ontmoet elkaar in winterwarme sfeer om verhalen te vertellen en te beluisteren. In heel veel musea, op bijzondere plekken door heel Friesland én bij inwoners thuis. Het zijn persoonlijke verhalen, verbonden aan een voorwerp waar de verteller iets mee heeft: waarvan hij of zij vindt dat het mee de toekomst in moet".*

Op vrijdagavond 26 januari gingen ook de deuren van Museum Opsterlân open en werd er geluisterd naar de verhalen van 8 vrijwilligers en 1 coördinator. Op verschillende plekken in het museum werden verhalen verteld en het museum bruiste. Een geweldig begin van wat een succesvol jaar zou worden, ook wat betreft het aantal museumbezoekers.

In december 2018 namen we afscheid van een paar mensen:

Henk Hoen trad af als voorzitter en Hein Sterk stelde zich niet opnieuw verkiesbaar als bestuurslid. We bedanken Henk voor zijn enorme inzet als voorzitter in goede en minder goede tijden. Altijd een rots in de branding. Ook de juridische procedure van het project Poëtica Informatica wist hij, samen met de jurist van Museum Heerenveen, tot een positief einde te brengen. En natuurlijk bedanken we ook Hein voor zijn inzet in het bestuur en zijn we blij dat hij zich als vrijwilliger, van alle markten thuis, blijft inzetten voor het museum.

Gorredijk, 27-03-2019

Jacqueline Verhoef

Coördinator Museum Opsterlân

Het bestuur

Samenstelling van het bestuur op 31 december 2018

Voorzitter	mevrouw C. Goldbohm
Penningmeester	de heer J. Snijders
Secretaris	mevrouw W. de Jong
Leden	mevrouw C. Kalf
	de heer W. Lageveen

Administrateur financiële administratie:
de heer J. van der Meer, maakt geen deel uit van het bestuur.

De aandachtsgebieden die er zijn voor de invulling van werkzaamheden naast de bestuursfunctie werden als volgt verdeeld:

Collectie controle en onderhoud	K. van der Velde W. van der Sluis J.M.S. Verhoef
Fondsenwerving	J.M.S. Verhoef
Vereniging Vrienden van het museum	W. Lageveen
Notulist bestuursvergaderingen	W. de Jong

Personeel en vrijwilligers

Personeel

Mw. J.M.S. Verhoef is werkzaam als coördinator en heeft een aanstelling voor 20 uur per week.

Stagiaires

In 2018 heeft het museum aan Johny Hambarsumyan, leerling van het Friesland College, een stageplek geboden.

Vrijwilligers

Er werken 30 vrijwilligers het hele jaar rond.
Zij zijn ingedeeld in teams:
bouwploeg (depotbeheer; objecten voor tentoonstellingen maken, schilderen van de wanden en onderhoud)
baliemedewerkers (aanwezig tijdens de openingstijden; verzorgen van koffie/thee, licht schoonmaakwerk)
administratie (verwerken van mails, post, vrijwilligersadministratie ed).
educatie (activiteiten voor kinderen passend bij de tentoonstellingen; Sinterklaastentoonstelling)
Adlib (invoeren van gegevens v.w.b. boeken, textiel en depot)
Vereniging van Vrienden van het museum (ledenadministratie; uitgeven van “Haudmare”; organiseren van lezingen)

Het Friese Deltaplan Digitalisering

In 2015 is het Friese Deltaplan Digitalisering gestart.
Het doel: Het Friese Erfgoed (archiefstukken, film, literatuur en museale collecties) in 5 jaar digitaal toegankelijk te maken. De provincie heeft € 5 miljoen geïnvesteerd om dit mogelijk te maken.

In het deelprogramma *Kolleksje Tichtby* is Museumfederatie Fryslân samen met de musea aan de slag gegaan met digitaliseren en het digitaal toegankelijk maken van hun collecties. *Kolleksje Tichtby* bestrijkt de collecties, geheel of gedeeltelijk van deelnemende musea. Friesland telt ca. 125 musea, maar alleen 40 die het keurmerk van het landelijk Museumregister hebben, komen in aanmerking.
Dit geldt ook voor Museum Opsterlân.

In het kader van *Kolleksje Tichtby* heeft het museum fotografen aangetrokken om de collectie kwalitatief goed te fotograferen om te voldoen aan de hoge eisen die de Museumfederatie Fryslân stelt.

- In 2016 is begonnen met de zilvercollectie en dit project is in 2018 afgerond.

- In 2017 en 2018 is de textielcollectie gefotografeerd en daarna ingevoerd in Adlib. Medio 2019 zal ook deze klus geklaard zijn.

- Op het depot is dit jaar hard gewerkt om alle objecten te controleren, van een nieuw nummer te voorzien en een definitieve standplaats toe te wijzen, waarna ze zullen worden gefotografeerd en de gegevens ook kunnen worden gekoppeld in Adlib. Dit proces is inmiddels in volle gang.

- De eerste stappen zijn gezet om het schilderijendepot op te ruimen en te inventariseren.

Hierbij is hulp ingeroepen van een medewerker van de Museumfederatie.

- Het fotoarchief is voor het grootste gedeelte al gescand.

- De zilvercollectie is afgerond en is in 2018 online gezet.

(zie www.museum.frl)

Samenwerkingsprojecten

Het museum heeft als primair doel: het archiveren, bewaren en publiekelijk toegankelijk maken van het rijke cultuurhistorisch erfgoed van de gemeente Opsterland.
Hiervoor werkt het museum ook regelmatig samen met derden in een aantal samenwerkingsverbanden:

Laagveenmuseum It Damshûs, Museum Heerenveen en Toeristisch netwerk De Friese Wouden, we houden elkaar op de hoogte van activiteiten en ontwikkelingen op cultureel en museaal gebied.

In 2018 is gestart met het project **"100 jaar Domela Nieuwenhuis"** in samenwerking met Chris Beuker, Ron Blom (Amsterdams Stadsarchief) en Ad Vromans (Mariakerk Kortezwaag). Ook in dit verband is er regelmatig overleg met It Damshûs, Museum Heerenveen, Stichting Domela Nieuwenhuisfonds, Tresoar, De Moanne, etc.

Het museum is lid van de **ondernemersvereniging WHI** en gemiddeld 1x per jaar vindt de ledenvergadering plaats in het museumcafé. Er is overleg maar een actieve bijdrage aan bijvoorbeeld de expositie Het Friese Paard in Beeld is niet van de grond gekomen.

Frysk Educatief Platform (FEP)

Dit is een samenwerkingsverband van educatief medewerkers in Friese musea. Het FEP heeft regelmatig overleg met als thema: hoe het Frysk erfgoed ingezet kan worden in het basisonderwijs.
Het FEP onderhoudt goede contacten met de Museumfederatie Fryslân. In het FEP is besloten om gezamenlijk een website op te zetten waarop alle musea hun educatief programma kenbaar kunnen maken. Doel is om beter vindbaar en zichtbaar te zijn voor scholen in (voornamelijk) Friesland. De site www.erfgoed-onderwijs.nl is inmiddels in gebruik.

Samenwerking met andere musea

In 2018 zijn we diverse malen benaderd om een object uit onze collectie uit te lenen.

Vanaf 8 juli 2018 leende het Drents Museum **"De vuistbijl van Weinjeterp"** voor de expositie: "De zaak Vermaning".

In de zomer van 2018 was in Beetsterzwaag de tentoonstelling "Tinco Lycklama, een Friese jonker in de Oriënt". Hiervoor leende de organisatie een paar gebruiksvoorwerpen van ons, waaronder een stempel van Augustinus Lyclama á Nijeholt en een meerschuimen pijp.

Aan museum Belvedére leenden we een houten schooltas uit voor een foto in het boek FRYSK dat uitgebracht werd bij de expositie Frysk!

Tentoonstellingen en activiteiten

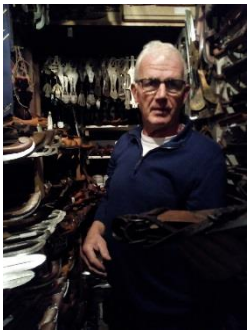

17 december 2017 t/m 4 maart 2018
Van Botje tot Klapschaats

Een expositie over schaatsen en alles wat er op schaatsgebied te vinden is. Voor deze tentoonstelling heeft Jan van der Werff uit Beetsterzwaag zijn privéverzameling ter beschikking gesteld**.**

26 januari
Verhalenavond in het kader van opening Leeuwarden Culturele Hoofstad

Museummedewerkers hebben een korte cursus verhalen vertellen gevolgd bij Baukje Koolhaas en vervolgens hun verhaal verteld bij de opening van LF2018. De opzet was om medewerkers van musea e.a. hun verhaal te vertellen over iets wat ze mee zouden willen nemen naar de toekomst.
Hiervoor was het museum ’s avonds geopend en gratis toegankelijk. Er zijn zo’n 45 belangstellenden komen luisteren.

27 februari t/m 2 maart
Help Pake en Beppe de vakantie door, thema Fryslân

Thema: typisch Fries. In het museum lag een Elfstedentochtspel, gebaseerd op ganzenbord. Al dobbelend langs alle stempelposten met aan het eind van de tocht het Elfstedenkruisje. Het weer werkte mee, vorst en een snijdende oostenwind. Gezellige drukte bij de Koek en Zopietent in het museum.

18 maart
Verhalen in het museum

Een herhaling van 26 januari.

11 maart t/m 1 april
Kinderen van de Jister, schilderijen van Marc de Jong

Een LF project van Marc de Jong. Hij portretteerde kinderen uit zijn straat De Jister te Langezwaag.

april/mei
Deelname aan "compliment voor een monument" Ferhalen te Plak WO2

De plaquette van Jan Eisenga werd genomineerd.

24 april t/m/ 24 juni
Expositie op de vide door Renskje Lageveen

Een expositie met beelden en schilderijen.

8 april t/m/ 24 juni
Down to Earth, the forgotten people of Soosaare part III Dioni ten Busschen

De kunstenares maakt objecten van turf. Voor deze serie werden rotsen, grotten en gesteenten gebruikt als inspiratie om meubels en andere kunstobjecten vorm te geven.

In de maand juli heeft Dioni als "Artist in Residence" aan de Nieuwstad in Leeuwarden in het Pop-Up museum Opsterlân aan haar paard van turf gewerkt. Een toplocatie waar veel toeristen een kijkje namen in haar pop-up galerie. Begin augustus is het turfpaard met het oude turfschip: de St. Michael van Leeuwarden naar Gorredijk vervoerd.

1 juli t/m/ 5 augustus
De Foudgumse School

Eindexamenwerk van kandidaten en werk van docenten van de kleinste en noordelijkste academie voor nieuwe schilderkunst.

12 augustus
Vaararrangement met de oude praam: de Wynsliper

Een volle boot met toeristen, onderweg in het centrum van Gorredijk legt de schipper aan en kunnen de gasten even van een kop koffie of thee met turfcake genieten in het museumcafé en het museum bekijken.

11 augustus t/m/ 3 november
Het Friese Paard in Beeld

Een ode aan het Friese paard, gebracht door 15 landelijk bekende kunstenaars, in verschillende kunstvormen. De deelnemende kunstenaars zijn: Rein Halbersma, Els Posthumus, Marc de Jong, Erwin van Zijl, Jessica van Dijk, Marja Smits, Nanouk Weijen, Dioni ten Busschen, Hendrik Elings, Els van der Glas, Anja Arends, Sietse Wiersma, Jorieke Savelkouls, Nicole Adriaansen en Wietske Lyclama á Nijeholt.

Activiteiten rond de expositie:

28 augustus, 17 september, 10 oktober
DAG-ARRANGEMENT

In samenwerking met **Stoeterij Het Swarte Paert** in Hemrik organiseerde **Museum Opsterlân** een arrangement dat in het teken stond van Het Friese Paard.

's Ochtends een bezoek aan de stoeterij waar ook een lunch geserveerd werd en 's middags een bezoek aan het museum waar men een rondleiding kreeg door de expositie "Het Friese Paard in Beeld" door een van de deelnemende kunstenaars.
In het museumcafé werd de dag afgesloten met een HIGH TEA!

21 september
Lezing door Jorieke Savelkouls, historicus en auteur van het boek: "Het Friese paard".
19 oktober
Lezing door Udo de Haan, stalmanager van It Swarte Paert, adviseur van het Fries Stamboek en alom bekend in de tuig- en mensport met het Friese paard.
25 augustus
Harddraverij in de Hoofdstraat te Gorredijk, dit was een hele happening met in de ochtend al in de weer om de Hoofdstraat van zand te voorzien, putdeksels af te plakken, afzettingen, beveiligers…. Maar wat was het een mooi evenement!
26 oktober

Coole Kids Nacht

Het museum was tussen 17.00 en 21.00 uur geopend voor Coole Kids. Speurtocht in het donkere museum en pannenkoeken eten. Er was zoveel belangstelling dat we kinderen moesten teleurstellen.

16 november
Lezing door Kees Bangma bij de boekpresentatie van "Ver van het front?"

Friesland en de Friezen in de Eerste Wereldoorlog. Een van de schrijvers van het boek: "Ver van het front", Kees Bangma uit Dokkum, vertelde op 16 november het Opsterlandse verhaal over deze in de geschiedenis vergeten periode. De invloed van de oorlog was enorm. Mobilisatie van tienduizenden Friezen waaronder Wietse Duursma uit Bakkeveen. De briefwisseling tussen hem en zijn vrouw Ibeltje is bewaard gebleven en geeft een uniek inzicht in de zielenroerselen van en de problemen waarmee vooral oudere gemobiliseerde militairen te maken krijgen.

17 november t/m/ 5 december
Het Kasteel van Sinterklaas

In samenwerking met de Enactmentgroep *Ridders van Friesland* heeft het museum de jaarlijkse Sinterklaastentoonstelling ingericht. Alle basisscholen in Opsterland werden aangeschreven om de tentoonstelling te komen bezoeken.
24 november: Ridder Klaas in het museum
1 december : audiëntie Sinterklaas

15 december t/m/ 3 maart 2019
Caleidoscoop vilt van Flues

De 6 dames van Flues hebben rond het thema: "VERBINDEN", meerdere, zeer kleurrijke objecten gemaakt. Op de vide is de Winkel van Flues ingericht waar kleinere viltobjecten en viltaccessoires direct te koop zijn.

Educatie

Educatieprogramma's

Hidde en Hiske	kinderen in 1910
Van vuistbijl tot trechterbeker	geschiedenis en archeologie
Van turfbok tot villa	wonen vroeger en nu; arm en rijk
Het familiealbum	familiegeschiedenis, wat vertellen oude foto's over vroeger?
Het koffertje van Esje	de Tweede Wereldoorlog
Het bruine goud	werken in het veen; oude ambachten

Museumschatjes

Sinds 2015 is het museum aangesloten bij "Museumschatjes".
Museumschatjes brengt kinderen uit groep 3 t/m/ 6 in aanraking met museaal erfgoed in hun omgeving. Met speciaal ontwikkeld lesmateriaal worden de leerlingen aan het denken gezet door vragen als "wat is een museum?" en "waarom is het belangrijk om dingen te bewaren?"
Vervolgens gaan de leerlingen op zoek naar hun grootste museumschat.

Scholen kiezen zelf een van de musea die op de website: www.museumschatjesfriesland.nl vermeld staan.

Arrangementen

Museum Opsterlân wil de bezoeker een belevenis meegeven. Het museum heeft een unieke collectie met verrassende presentaties. Door de combinatie van kunst, cultuur en geschiedenis onder één dak, weet het museum menigeen te boeien. Het museum is gevestigd in een monumentaal pand, de oude Lagere School. Er wordt gebruik gemaakt van het "buitenmuseum", door middel van rondwandelingen door Gorredijk met de Izi-travel-app of onder leiding van een gids. Groepen kunnen een arrangement boeken bij het museum. Deze arrangementen zijn bijvoorbeeld geschikt voor familiedagen, uitstapjes van verenigingen en de jaarlijkse personeelsreis van een bedrijf. In onderling overleg wordt een passend programma samengesteld.

Binnen arrangement

Joodse historie

Een arrangement waarin de bezoeker de tentoonstelling bezoekt over het Joodse verleden te Gorredijk, inclusief de film over Esther Colthof, een van de vele slachtoffers van de WOII. Men leert dat de handelsplaats Gorredijk een aantrekkelijke plek was voor de Joodse handelaar en hoe de Joodse mensen werden opgenomen in de Opsterlandse gemeenschap.

Daarnaast wordt een rondleiding gegeven door Gorredijk waarin nog verschillende plekken te vinden zijn welke een relatie hebben met de Joodse geschiedenis. Ook kan er gekozen worden voor een bezoek aan de Joodse begraafplaats in Kortezwaag. Het arrangement wordt begeleid door een museummedewerker.

Rijk en arm

Een arrangement waarin de bezoeker de tentoonstelling in de Van Teijenszaal bezoekt. Daar krijgt men een rondleiding door het "rijke" leven in Opsterland en leert men de invloed kennen in de film "Rijk en Arm".
Men ervaart ook de andere kant van deze rijkdom door middel van het verhaal van Brechtje, een van de vele kinderen van een veenarbeider. Dat deze arbeiders ook strijdlustig waren, komt tot uitdrukking in de drukkerij van Geert Lourens van der Zwaag. Hij probeerde de omstandigheden van de arbeiders te verbeteren. Een arrangement waarin men de wereld van goud en zilver, het veen en turf, het rood en de opstanden leert kennen.

Buiten arrangement

Schippers, pramen en skûtsjes, vracht en …..schipperslatijn

De bezoeker leert het rijke verleden kennen van Gorredijk, een plaats welke is gevormd langs het water doordat een *heechhout* (brug) geplaatst werd in 1631. Men leert de invloed van het water kennen en de rijkdom die het gebracht heeft voor een plaats als Gorredijk.
Een arrangement waarin de bezoeker de Vlecke Gorredijk bezoekt, samen met de schipper. Men gaat een reis maken door het schippersverleden van Gorredijk. In het centrum maakt men, eventueel met GPS, een wandeling langs de vele kenmerken welke herinneren of zijn overgebleven vanuit de turf- en beurtvaart.

Vaararrangement

Gedurende de zomermaanden is het mogelijk een unieke vaartocht met de zeilpraam "Wynsliper" te maken en dit bezoek te combineren met een bezoek aan het museum.

Arrangement jeugd

Museum Opsterlân is ook een museum waar vooral de jongere museumbezoeker de geschiedenis van Opsterlân kan beleven, voor deze groep is een jeugdarrangement gemaakt. Onder leiding van een museummedewerker kunnen de kinderen een speerpunt of een amulet maken. Verder wordt er een verhaal verteld over de zwerfkeien, de fossielen en de vuistbijl.

Schenkingen

Naam van de schenker	Object
J. Stam – Cohen	- pop, porseleinen hoofd en armen - 2 klompjes - juk met 2 emmertjes (niet origineel) - kapers, 2 met kant, 2 katoenen - blikken sigarendoos - beddenkoord
Mw. S. Thans	- diverse kledingstukken
Mw. I. Spits – Buren	- 2 baaien hemden - lange onderbroek - buikwarmer
Mw. M. van der Kallen	- 13 schoolboekjes - houten plankje met prijzen
Dhr. P. Harmsma	- messing tabaksdoos - benen pijpenkrabber - gevlochten messingdraad naaldenkoker - 2 sigarenetuis met zilverbeslag - benen naaldenkoker met decoratie - benen naaigerei - odeurflesje met zilveren dop - 2 hoedenspelden - kralen beursje met zilveren beugel - (honden)penning met gravure
A. Lageveen	Boeken: - Een erflater van onze beschaving (L. Polak) - Tijd en Getij (J. Buskin) - Multatuli (Vorstenschool) - De Partij (J. Schmidt) - Het lot belooft geen morgenrood (A. Constandse)
Mw. J. Steenwijk	- 1 paar damesschoenen van slangenleer - herenmuts van astrakan
Dhr. G. Kramer	aquarellen: Kerkpad; Boerderij; Saksische boerderij Kerk; Harinxma State; Kerkje; Vingerlassen; Kozijnen; Achterkant gasfabriek; Voorkant gasfabriek; Gasfabriek met woonboten; Droogschuur; grote Aquarel kozijnenfabriek; Terwispeler woonarken; Lycklamahûs.

BEZOEKERS

Het totaal aantal bezoekers in 2018 was 4924, waarvan 520 jongeren tot 18 jaar.

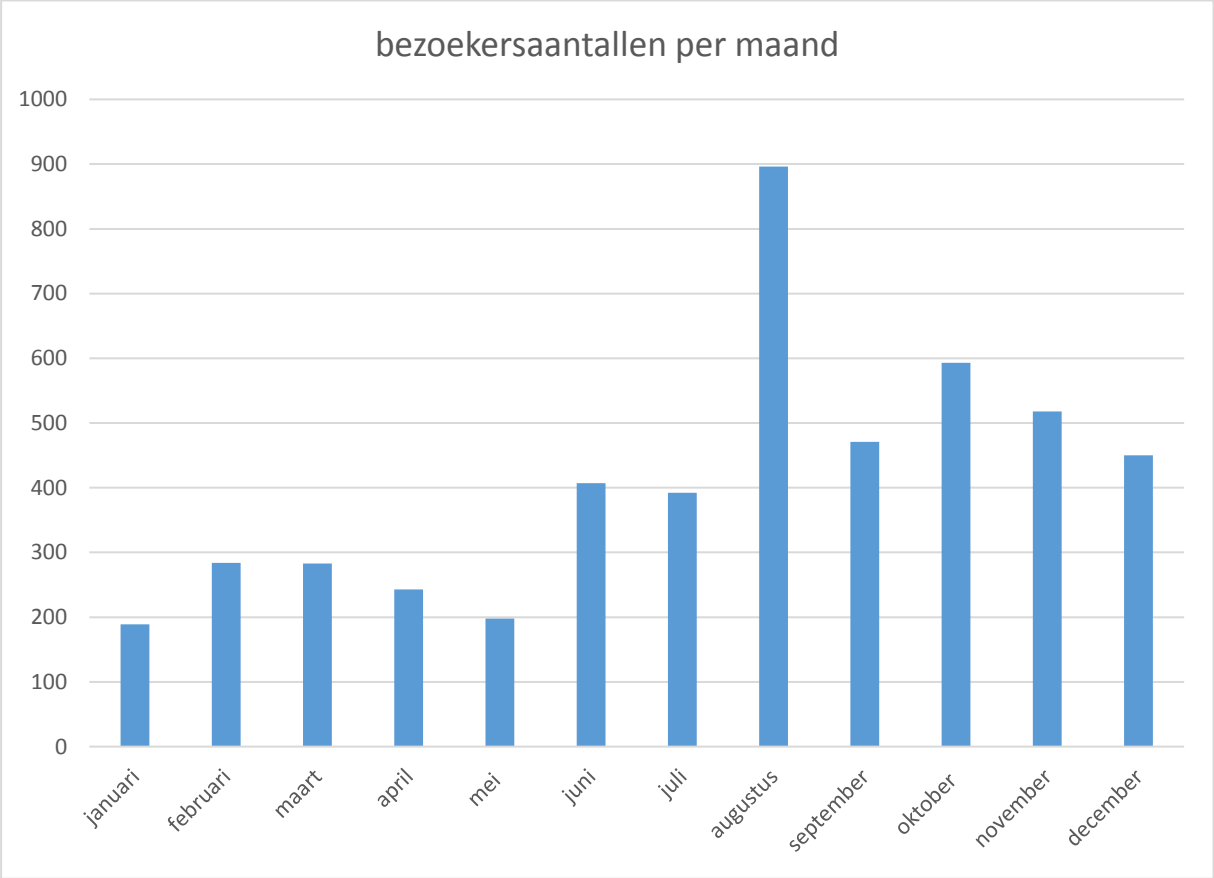

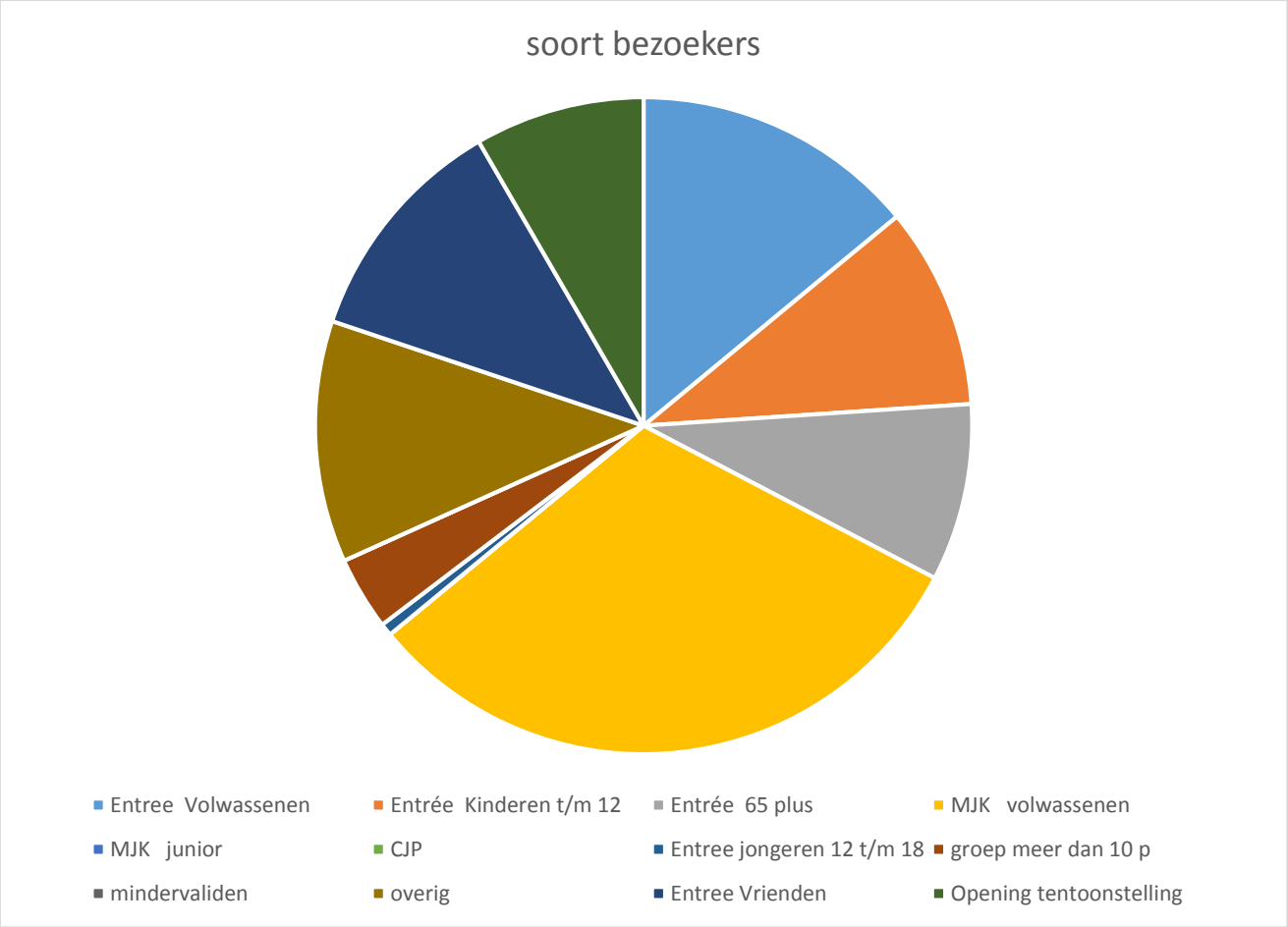
soort bezoekers
Entree Volwassenen
Entrée Kinderen t/m 12
Entrée 65 plus
MJK volwassenen
MJK junior
CJP
Entree jongeren 12 t/m 18
groep meer dan 10 p
mindervaliden
overig
Entree Vrienden
Opening tentoonstelling

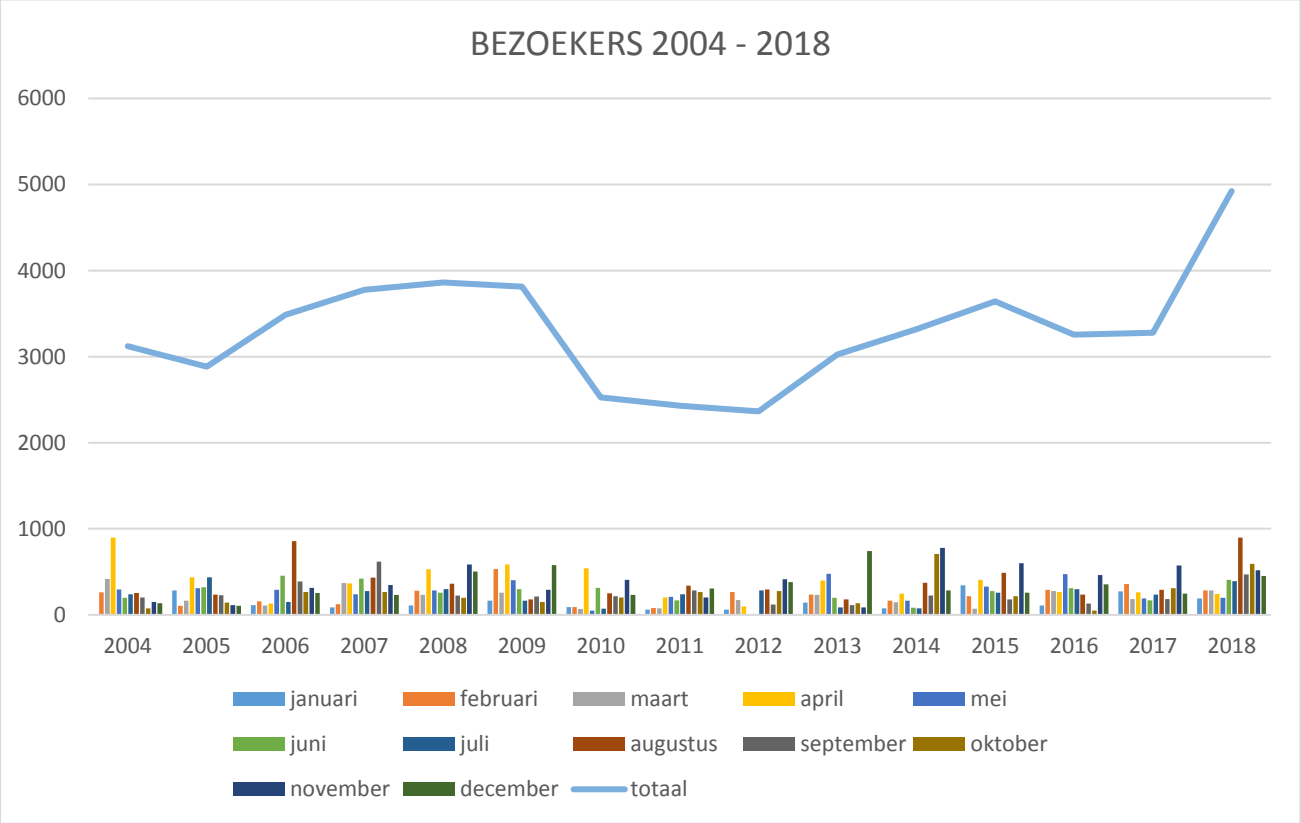
BEZOEKERS 2004 - 2018
6000
5000
4000
3000
2000
1000
0
2004
2005
2006
2007
2008
2009
2010
2011
2012
2013
2014
2015
2016
2017
2018
januari
februari
maart
april
mei
juni
juli
augustus
september
oktober
november
december
totaal

Bijlagen

- Accountantsverklaring
- Financieel Jaarverslag